

Wizerunek Jandy

Rafał Węgrzyniak

Cykl wywiadów Katarzyny Montgomery, redagującej tygodnik dla kobiet „Zwierciadło”, z Krystyną Jandą to już ósma książka w dorobku tej sześćdziesięcioletniej aktorki, reżyserki i dyrektorki dwóch warszawskich scen: Polonii oraz Och-Teatru.

Wcześniej Janda wydała podobne rozmowy z recenzentką filmową Bożeną Janicką (*Tylko się nie pchaj i Gwiazdy mają czerwone pazury*), zbiory felietonów pisanych do „Szpilek”, „Urody” i „Poradnika Domowego” (*Moja droga B., Różowe tabletki na uspokojenie, Moje rozmowy z dziećmi*), a nawet zapiski z własnego blogu (*małpa i małpaz*). Zresztą fragmenty tych książek, felietonów oraz dziennika internetowego – podobnie jak rozmaitych tekstów Andrzeja Łapickiego, Andrzeja Wajdy i Kazimierza Kutza albo recenzji przedstawień czy filmów – stanowią dopełnienie rozmów Montgomery z Jandą. Książka jest bogato ilustrowana zarówno zdjęciami prywatnymi aktorki, jak i przedstawiającymi ją w rolach teatralnych lub kinowych, reprodukcjami publikacji prasowych bądź plakatów. Na końcu tomu znajduje się *Kalendarium* opracowane jednak w sposób wątpliwy, bo przy tytułach dramatów nie są podani ich autorzy, a generalnie brakuje dat dziennych premier przedstawień czy filmów.

W rozmowach z Montgomery powraca Janda raz jeszcze do postaci filmowych, które zapewniły jej rozgłos i uznanie także poza granicami Polski: do Agnieszki w *Człowieku z marmuru* Wajdy oraz Antoniny Dziwiż w *Przestuchaniu* Ryszarda Bugajskiego. Najchętniej jednak komentuje *Tatarak* Wajdy z 2009, oparty na opowiadaniu Jarosława Iwaszkiewicza i *Nagłym wezwaniu* Sandora Máraia. W książce został opublikowany, napisany przez Jandę do owego filmu, monolog, którego część aktorka – poniekąd poza rolą Marty – wygłasza, wtajemniczając widzów w umieranie swego drugiego męża, operatora Edwarda Kłosińskiego, oraz przeżywanie żałoby po jego śmierci. Ze swego dorobku scenicznego Janda najczęściej poświęciła dwóm przedstawieniom sprzed wielu lat, niedawno wznowionym w Och-Teatrze, *Białej bluzce* Agnieszki Osieckiej i *Marii Callas* Terrence McNally, oraz *Danucie W.*, na kanwie *Marzeń i tajemnic* Wałęsowej (spektakl przygotowany w Polsce w 2012).

Książka nie jest jednak adresowana do znawców teatru i filmu, lecz do zwyczajnych widzów pragnących się więcej dowiedzieć o aktorce znanej raczej z telewizji i z internetu. Janda bowiem ma status gwiazdy czy wręcz celebrytki, biorącej udział w kampaniach reklamowych, a nawet używającej swego nazwiska serii kosmetyków. Ale zarazem jako nigdysiejsze uosobienie opozycji antykomunistycznej i ruchu Solidarność, choćby za sprawą udziału w *Człowieku z żelaza* Wajdy, pozostaje osobą symboliczną. Chętnie zaś firmuje rozmaite przedsięwzięcia o charakterze historycznym, lecz mającym często podtekst polityczny. Przecież *Danuta W.* uwikłana była w spór o Lecha Wałęsę podobnie jak *Człowiek z nadziei* Wajdy.

Janda raczej unika w książce zbyt kontrowersyjnych tematów. Zdawkowo wspomina okoliczności swego odejścia z Teatru Powszechnego w Warszawie i założenia w 2005 w nieczynnym kinie prywatnej sceny Polonia. Nie przywołuje negatywnych opinii dotyczących jej działań, krążących w środowisku teatralnym, a nawet demonstrowanych na scenie – jak w wałbrzyskim spektaklu Moniki Strzępki. Prezentuje się natomiast konsekwentnie jako przedsiębiorcza kobieta, która odniosła sukces, bo niemal co wieczór może grać dla pełnej widowni, ale za to – z wyjątkiem corocznego urlopu w Toskanii – od świtu do nocy ciężko pracuje w swej fundacji na rzecz kultury i na innych polach. Janda ujawnia wiele aspektów życia osobistego, lecz w granicach przez siebie wyznaczonych. Opowiada więc o rodzicach, w czasach jej dorastania mieszkających w Ursusie, o studiach w pwsst w Warszawie, pierwszej gospodyni pochodzącej ze wsi spod Tarnowa, rodzeniu dzieci i kłopotach z ich wychowaniem, małżeństwie z Kłosińskim, przedwojennej willi kupionej w Milanówku i panujących w niej obyczajach, przygarbionych psach oraz kotach a wreszcie o uzależnieniu od nikotyny. W każdym razie w *Pani zyskuje przy bliższym poznaniu* Janda kolejny raz świadomie i umiejętnie kształtuje swój wizerunek publiczny jako osoby uprzywilejowanej, a równocześnie przystępnej. ©

Krystyna Janda, Katarzyna Montgomery
Pani zyskuje przy bliższym poznaniu
Warszawa: „Prószyński Media”, 2016
557 s.: il. (GŁ. KOLOR.); 25 cm. – zł 45